

MAGYAR IZRAELITA.

Előfizetési feltételek:

Félévre 3 ujfrt. Egész évre 6 ujfrt. Előfizethetni a szerkesztőség, minden postahivatal, s minden könyvkereskedőnél.

Hirdetmények ára:

2 hasábu petit sorért, egyszeri hirdetéssel 10 kr., többszöri hirdetéssel 7 kr. osztr. értékben. Megjelenik minden pénteken.

Felelős szerkesztő s kiadó-tulajdonos:

Dr. ROKONSTEIN LIPÓT, rabbi.

(Szerkesztői iroda: Rombach-utca 1 sz. 1. emelet.)

Ezennel nyitunk Szep.—Dec. 4 óra előfizetést, helyben házhoz hordva s vidékre postán küldve 2 o. frttal. Kérjük pártolóinkat, sziveskedjenek lapunk ügyében hazafiasan közreműködni.

Gyöngeségünk oka.

עַרְבֵי הַכַּפֹּה הַתְּרִיבֵי

Küszöbén állunk a mai estalkonynyal beköszönő engesztelési nap magasztos ünnepének, melyet minden izraelita ősi hitünk szent szertartásai szerint megül, ki még füzve van Isten őszövetségéhez bármily gyöngeszálaival is a vallásos kegyeletnek; megüli pedig a legnagyobb önmegtagadás szent áhitatával, a legalázatosabb odaadás buzgó ihletével.

E magasztos ünneppel azonban egy parancsolat áll kapcsolatban, mely azt előzze, mintegy előkészítse, mely örökbecsü kincs-ként dusan kamatoz, ha gondosan őrizzük, mely mennyből ide áttültetett növény a végett, hogy édenzamatu s édességü gyümölcsöt hozzon, ha szorgosan ápoljuk; s e parancsolat: legyen béke s egyetértés, legyen engesztelés nemesak Istennel, ki szánalmas s irgalmas s kegyelmes, s ki a bűnbánó gyarló szívnek atyailag bocsát; hanem engesztelés különösen magunk közt, felebarátaink, embertársainkkal.

„Az engesztelési nap magasztos ünnepe“ — így értelmezik az ősrabbik (Misn. Joma 85. 6.) — „csak az Isten ellenibűnöket engeszteli, de nem azokat, mikkel az ember ember ellen vétkezett; e tekintetben magunknak magunkat kell engesztelnünk.“ — „Azért az engesztelési nap előestéjén“ — így parancsolja sz. vallásunk (Orach-Chaim 606. 1. Joma 87. 6.) — „Ki embertársát csak szóval is sértette, köteles azt kiengesztelni, sőt három ízben is tőle bocsánatot kérni, s mindent elkövetni, míg azt el is éri.“

Nincsen felekezeti, melynek imáiban, ugymint a mieinkben, oly számtalanszor s oly nyomatékkal emeltetnék ki azon szent eszme, miszerint mint fent a mennyekben, úgy közöttünk lent legyen béke, egyetértés s testvériség. S ennek dacára mily ritka jelenleg azon község, melynek keblében nem dülne a viszálykodás átkos szörnyetege, melynek javát nem emészténé a szakadás kárhozatos tüze; s ennél borzasztóbb még az, hogy a viszálykodási vágy s a szakadási inger gonosz

bűnét betakarandók, ocsmány palástul használtatnak fel az emberiség legszentebb érdekei: a vallásosság s a hazafiság.

E lepel azonban átlátszó, mely sejteti velünk, hogy csak szégyenfoltokat rejt.

Elleneink jól tudván, hogy a szakadás a legnagyobb hatalmat is tönkre teszi, hogy az érckeménységű szikla is darabokra törve végre elmálik; s hogy ez leggyöngébb oldalunk, melyben tehetlenségünk sajnos oka rejlik, azon vannak, hogy e tátongó seb soha be ne hegedjen, sőt folytonosan nyitva maradjon, általa majd vagy teljesen elvérzünk, vagy pedig tartósan genyedve örökké senyvedünk.

Miért nem léphetünk s léphetünk föl mint más hitfelekezetek, más népfajok kívánólag, követelőleg régi fájdalmas sérelmeink jogos orvoslása végett? S ha azt tenni bátorkodunk, szárazon elutasítatunk, sőt eltaszítatunk, s tolakodóknak szidatunk? A legkedvezőbb körülményekben csak adományt, kegyelem gyanánti adományt vetnek oda, mint nyomorult éhes koldusnak, kitől azt kívánják, hogy megelégedjék a morzsákkal, mik a gazdag dőzsölő asztaláról lehullanak; mintha mi nem volnánk jogos részesei ez asztalra tett eledleknek; mintha mi nem volnánk tagjai az emberi társadalomnak, kiegészítő részei az államtestnek; mintha mi nem volnánk emberek, gyermekei a szeretett hazának?

Oka mindannak mibennünk fekszik: mivel mi nem képzünk egy egészet, egy tömeget, egy egybefűzött testületet, hanem csak egyéneket, szétzilált részeket; mivel, ha egyesülünk is egy testületté, egy hitközséggé, hiányzik ott az erős öv, mely bennünket körülfogjon, hiányzik a szellemi tapasz, mely egy gyé ragaszson.

Ragadjuk tehát meg az üdvös alkalmat! Itt a sz. egésztelési ünnep előestéje, mely a vallásos kegyelet egész hatályával bennünket int, s fölhí a közöttünk béke, egyetértés s testvéri egyesülésre.

A lefolyt tizenegy hónap több tanulmányt tartalmaz ránk nézve, mint egyébkor évtizedek.

Most ismerjük fel gyöngeségünket, most érezzük sajnosan annak okát.

Minden emberre ugyan, de ránk nézve különös nyomatékkal bír ama két magasztos eszme: vallásosság s hazafiság.

A vallásosság alapján épült multunk, egész történelmünk; a vallásosság arany fonalként szövődik életünkön keresztül. De a tiszta vallásosság, mint sz. forrása, mint Isten, békit, egyesít, egybeforraszt; csak az álvallásosság, a vakhit választ, támaszt viszályt s szakadást.

A hazafiság ismét a hazának minden gyermekét illeti; s nincsen izraelita, — s ha van, e névre nem érdemes — ki hazáját nem szeretné lelke egész ereje, szive teljes hevével, s ki a maga üdvét ne látná a haza virágzása, boldogsága s szabadságában.

Ha Istenhez bocsátjuk áhítatos fohászatunkat engesztelésért, engeszteljük magunk is magunkat; ha óhajtjuk, hogy Isten szeressen, szeressük mi is egymást; ha követeljük, hogy a haza gyermekeinek tekintsen, legyünk magunk közt is szerető testvérek; ha kívánjuk, hogy a haza többi népei embereknek becsüljenek s méltányoljanak, becsüljük s tiszteljük mi is egymást: s meg győződve lehetünk, hogy jövőnk szinte oly biztos s örvedetes leendő, mint multunk vala kétes és rideg.

Dr. R o k o n y i.

Adalékok a zsidók ismertetéséhez.

A négyezer éves idejű zsidók nemzeti életének utolsó foszlányai, Heródes rémuralkodásával és Augustus római imperátor végkorával örökre eltűntek. Azóta — tehát Christus születése után mintegy hat évvel — majdnem az egész föld kerék-ségén szétszórva, csak annyiban különböznek azon különféle nemzetektől, melyekkel együtt laknak, hogy külön vallásfelekezetet képeznek, és a mennyire bizonyos phisicái és erkölcai sajátságokkal bírnak, külön népfajnak tekintetnek.

Mennyire igyekeztek a zsidók elleni ezen említett megkülönböztetéseket ellentétbe állítani a status és a társaság céljaival, és mennyire semmisült meg vétkes törekvésük a humanismus, a civilizatio és a valódi keresztényi szeretet örökigaz védokai ellenében, nem szándékom itt fölemlíteni. — E néhány igénytelen sorok feladata két erkölcsi sajátságot kiemelni, melyek a zsidók ősi theocraticus szerkezetéből és az egyiptomi istenküldötte Mózes hittani alapelveiből veszik eredetöket.

E két sajátság: a mértékletesség és a könnyűíretesség.

Általánosán megfejthetlen csodának tartják, hogy a zsidók annyi vizsaly, annyi véres üldözés, annyi irtó háboru után fent tudták tartani vallási szerkezetöket, és ez által magát a zsidó néptörzököt is. Azon erélyt és szívósságot, melyet a zsidók üldözö sorsuk ellenében kifejtették, és melynek léteket köszönik, még egy-két jelesebb történetbuvár is, egyedül nemzeti hiuságuknak, mint „Isten választott népe“ és vallási culturájukérti vakfeláldozási készségnek tulajdonítani akarják; pedig ugyanezen történetirók tiszteletteljes dicsérettel említik a mértékletességet és könnyűíretességet, mint két legfőbb polgári erényt, melyek a zsidók sötét történetében, nemzeti lételek elvesztése óta mai napig, világos fonalokként ragyognak.

Ha statustudományi axioma, hogy erkölcsi alap nélkül egy állam fenn nem állhat, egy nemzet meg nem élhet, úgy mindenki előtt tisztán áll: hogy a zsidók bámulatos fenmaradási talányának megoldása egyedül ezen két említett főerényben keresendő, melyet ily kiváló mértékben,

ily vallási kegyelettel ápolva sem az enyészetbe ment nemzeteknél, sem a most élők egyikénél fel nem található.

Azon álladalom szerkezetének gépezetében, melynek egyik alapja a morál és a szabadsággal párosult rend, nincsen még legescskélyebb alkatrésze is, mely mozgató erejét az emberiségnek ezen két dicső erényeiből ne meritene. Valamint ezen két erkölcsi tulajdon nélkül a családi élet boldogsága alig gondolható, úgy a társaság nemesebb társadalm céljai és a status iránti kötelezettségek csak azon mérvben teljesíthetők, a mily mérvben bírják a statuspolgárok ezen két erkölcsi előnyt. Christusnak, a magasztos látnoknak, ezen szent szavai: „Szerezzétek egymást“ válhatlan kapcsolatban állanak a könnyűíretességgel; a mértékletesség pedig, mint a testi és leki épség egyedüli fentartója, a bün keletkeztetének legbiztosabb ov- s ellenszere. —

És ez azon kiváló két faji sajátság, melyeket Sidneytől a cserkeszek földjéig, mindenütt, hol zsidó lakik, községi szerkezetökben és vallási egyletökben, az utolsó teherhordó nyomorult hajlékában, és a milliomos tözsér fényes teremében találni fogtok; — ez azon két faji sajátság, melyet a zsidó büszkén magáénak vall; ez azon erkölcsi paizs, mely őt az enyészettől megovta. — E két tündöklő erény, melynek valóságát a zsidó legelfogultabb, legérdekeltebb ellene sem meri tagadni, azon néma szemrehányás, azou sulyos vád, mely azokat éri, kik a zsidók fajtüneteit a socialis amalgamationnak egyik akadályának tekintik.

Munk Mór.

TÁRCA.

Ősszel.

A négy évszak közül kiválólag a tavasz és az ős képeznek észrevehető fordulópontot.

Mennyi bájjal, mennyi költészettel bir mindkettő! Csakhogy a városi előtt nem tárul fel a ter-

mészet nagyszerű szépsége oly mérvben, mint a szabad természetben lakó előtt.

Míg a bimbófakasztó tavasz lanyhos szellőjével örömezzettől dagasztja a keblet, a virágdus nyár reménységével egy virágdus életpályát is sejtetvén, — addig a levélhullató ős édesbus érzelmet költ bennünk. A kiháló virágok — mindmeg-

annyi elalvó mécs —, a fák ritkult sárga lombja, a fakó hegy, s puszta mező, a csendes enyhe lég — mindezek eleven képét adják a tűnedező örömöknök és a halk mulandóságnak; és egy resignációval vegyült édes mélaság fátyolként borul kedélytünkre.

Mennyivel érdekesb bensőbb érzelmeket hoz ez időszak magára az izraelitára!

Ez időszakba esnek legszentebb ünnepei.

Az újév! Mi fontos fordulópont minden hitfelekezetnél; és szerénytelenség nélkül mondhatjuk, ez epre nincsen illőbb időszak, mint ezen természetes válpontja az esztendőnek.

Ujév! Ki ne érzene a hatalmas ösztönt, e percben még egyszer a lerohant hullámokba pillantani és a közeledő ár habjait megvizsgálni? — Kincese-e vagy szörnyetegei az örvénynek usznak feléd?!

Borulj le gyarló halandó és fohászokdjál! —

Ez időszakba esik a nagy engesztelési ünnep.

Ime körötted a dus természet enyészete, küszöbön a halál komor képe. Mi ezen túl van, a tavasz hajnali pirja-e vagy az örökkévaló sötétség örvénye?

Mi az mi ezen túl van? Ember, kinek szelleme korlátokat nem ismer, ki a távol csillagok titkait kifürkészed, a növény láthatatlan csirázását meglesed, hol van bölcseséged, hatalmad, buváreszed, tudományod, — mi van a halálon túl? — —

Borulj le, gyarló halandó és fohászokdjál! — —

És benső, mély töredelmed után megtisztulva, Isteneddel és önmagddal kiengeszteltnek érezvén magadat: csendes örömezzet szállandja megkebledet, — s hol ez érzet viszhangra talál, véreid sátrába vonulj, és ünnepeid a szent békét.

A hitben találtál vigaszt keserű kétkeid és aggódásaidban! Örvendj a hitnek! Siess a hála csókját szent jelvényére nyomni! —

* * *

E napokban, Izrael ifju nemzedéke, éled fejbenned az önérzet, feltáru előtted multad, egész nagyszerű költőiségében.

Im látod, nem holt árnyék, nem szikrátlan hamutömeg nemzetséged; nézd a tömérdek könyvet s sohajt, mely a multat siratja és egy szebb jövőért könyörög. —

Itt találkozol őseid szelid hagyományával, bölcs tanaival és dus költészetével. —

M. S.

KRISHABER . . . és OBLATT EVELINE

menyegzőjük emlékeül,

Zentán, 1861. Julius végén.

Még egyre látom a jó arcokat,
Még mindég oly hiven emlékezem,
Hogy mint jó estém szép emlékeül,
Ha egy-egy tiszta lap elém kerül —
Önkénytelen rajzolja le kezem.

Ha néha gondos órák súlya nyom,
És lelkem átillant emlékimen:
Ez est elővarázsolt szép körén,
Miként szivárvány a felhők ködén —
A végső gondolat meg-megpihen . . .

A magyar szó csengett az ajkakon,
Mint dal, melyet az est szellője hajt . . .
Talán hogy első ideálm is — —
De nem mondom, mert a világ hamis,
Elég, ha lelkem rá egyet sohajt!

Oly jól esett látnom szép öltönytök,
Azon a sok keleti termeten;
Mint hazánk regényes tájain —
A büszke cédrusoknak lombjain —
Merengne ábrándos tekintetem . . .

Köztünk eddig mily széles volt a köz,
És a válaszfalak minő nagyok!
Döntök itt az előítéletek falát,
S látván, hogy ez csak rémágyban a gát —
Hittem: magyar menyegzőben vagyok.

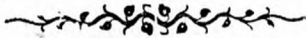
E pár egy új családot képezett,
Hogy a honnak többet teremtené;
Én is ráadtam bár áldásomat,
De a mi jós lelkem sugalma ad:
Megáldja a magyarok Istene!

Majd egy közös szent oltárt képzelék,
Hazánknak oltárát képzeltem én;
Melyen a hű sziveknek lángja ég.
Itt volt az agg és az új nemzedék,
A mely a honlányokkal áldozott.

S ha összefűztek így a századok,
Egyesüljünk is hát testvérektől;
Mert az Isten csak századokkal ír —
Mig minket években békit a sir,
Az egyenetlenség emlékeit.

Egyetértés volt a mi jelszavunk,
Miként e pár, egyesüljünk tehát!
S jöhet a honra bármi vész-idő
Miként hű szívünkért megáldhat ő —
Megáldjuk és megmentjük a hazát!

Rákosi László.

Iskolai és nevelési ügy.

(Folytatás 35. sz.)

Gyöngyös, aug. 1861.

A tanácskozmány második tárgya iskolánk mult évi fegyelme körül tapasztalt előnyök és hiányoknak, és az utóbbiak elhárítandó módjának ki-
puhatolása volt.

E tárgyról e sorok írója ekkép értekezett:

A tapasztalás bizonyítja, miszerint az iskola a nevelés magasztos célját eléri inkább a becsületérzés folytonos élesztése és gondos ápolgatása által, mintsem a még romlatlan kedély dermedt és a természeti jó érzést elfojtó testi vagy egyéb nemti büntetések által.

A fegyelem enemét iskolánkba is behozandó, már a mult évben javasoltam, hogy szereztessék egy érdemkönyv és egy fekete könyv; tartassék pedig minden hónap végén a tanítókar által er-

kölcsi és haladási szemle a tanítványok felett, mely alkalommal azon növendékek, kik a lefolyt hónapban át szorgalmasok s erkölcsösök voltak, az érdemkönyvbe; az ellenkezők pedig a „fekete könyvbe“ lesznek iktatandók; az utóbbiak azonban, mihamar javulnak, nevék a „fekete könyv“-ből kitöröltetik, sőt folytonos javulás után az érdemkönyvbe tétetnek át.

Ez tavál végrehajtatott is; de néhány hó lefolyta alatt azon szomorító tapasztalást tevők, hogy e könyvek használata a növendékek nagy részére nem gyakorlá a várt hatást; minek okát abban vélemlálni, hogy a könyvek kezelésénél nem a kellő szigor történt.

Azért indítványozom jelenleg, rendeltessenek meg „jutalomjegyek“, melyek az ártatlanság és a szorgalom jelvényeiből álló kördíszítményen belül e szavakat tartalmazzák: „Kitüntetésijegy az erkölcsiség és szorgalom jutalmául..... részére“

Ezen jegyek az illető osztálytanító által a jó és szorgalmas gyermekek közt időnként elosztandók s a havi szemléken felmutatandók, mik a könyvek pontos vitele ellenörködőseül szolgálni fognak. —

Az indítvány elfogadtatván, a jegyek azonnali megrendelése határozatott, mire a jelen tanácskozmány befejeztetett. —

Soraím záradékául el nem mulaszthatom benső hálámat kifejezni azok iránt, kik a nevelés szent ügyét felkarolván, tanodánk emelkedését- szóval tettel és áldozatokban kifogyhatlan bőkezűséggel előmozdítani, és minket buzdítani törekszenek.

Éljenek!

Neumann Soma,

főlelemi tanító s e tanácskozmány jegyzője.

Tapolcán, úyárutó 23 - én 1861.

Minden, mi eddig az iskola és nevelés javítására iratott, ámbár igen célszerű és üdvös, még sem vala képes tanodáinkban általán uralkodó s gyökerező bajon segíteni. Ha tehát ismét e tárgy felett szót emelek, némely javaslatokat előterjesztek, reménylem, hogy mind azok, kiknek őszintén szívükön fekszik, hogy a serdülő ifjúságban levő mag az emberiség javára s üdvére törekvés után fogamzzék, szívesen veendő e jelen nyilatkozatomat.

Igénytelen véleményem szerint iskoláink, de különösen a kisebb, s így miveletlenebb községekben, általán következő bajban sínlődnek; miután t. i. a tanítói állomás csak homokra építve lévén, gyakran legbuzgóbb törekvése mellett is jövője még is bizonytalan marad, ez elegendő indokul szolgál arra, hogy a működő tanító kötelességének csak szinleg felel meg. Rosz állapotja és állása inkább eszközül tekinti, hogy élete fentartására minden alkalmat felhasználjon, minél több hasznot csikarhasson s minél kényelmesebben élhessen, nem tekintvén bölcsseink intő szavára: P. Aboth 4. — 5. „Ne használd úgy tudományodat mint valamely koronát, hogy általa ragyogj, de úgy sem mint valamely ást, hogy vele áss;” — inkább szivtelen és önző haszonbérllőként cselekszik, ki mindenkor csak önhasznát tartja szem előtt, azon van, hogy a haszonbérben biró földről minél több jövedelmet szerezhessen magának, nem tekintvén azt hogy mi módon és mily állapotban fogja azt valaha tulajdonosának ismét vissza adni. -

Ennek következménye iskoláinkra nézve igen káros; mert a tanító az iskolaterv szerinti tantárgyak előadását szárazon, gépszerűleg, minden fűszer, minden kedv nélkül leljesíti.

Dehogy e hiányon tökéletesen segítve legyen, következőket javaslok: Mindennek előtt áldozati készséggel ügyekezünk a tanító anyagi állását és jövőjét biztosítani; ez pedig történhetik:

1- ször az által, hogy évi fizetése javítása mellett 3. évi a község megelegedésére történt működése után végképeni kinevezését nyerje;

2- ször. jövője biztosításául léptessünk hazánkba is, mint Francia, Angol és Némethon legnagyobb részében, oly életbiztosítási intézeteket életbe, miáltal az ő, neje s gyermeke jövője egy bizonyos, nyugdíj által biztosítva leend. Reménylem, hogy a községek, főképen a szülők, megfontolván azt, hogy mindannak, a mit a tanítók javára tesznek, saját gyermekeik és ők magok haznát veszik, igen szívesen fognak áldozni ily intézetekhez; mert csak így várhatjuk, hogy tanítóink —miután anyagi állásuk és jövőjük biztosítva van — lankadatlan ügyszeretettel, kitartó bizalommal fognak hivatásukban eljárni, és arra törekedni, hogy a szülőknek jó

gyermkeket, a szeretett hazának hasznos és ügyes polgárokat neveljenek. *)

Végre kövessük hazánkban és Némethonbani hitsorsosaink célszerűpéldáját és tartsunk mi is minden kertületben évenként פסח פסח vagy סוכות סוכות-kor tanítói értekezleteket. Ezekben résztvegyen minden szakértő férfiú, ki az iskolaügyet nem mellékes tárgynak, hanem sz. feladatnak tartja, — hol a tanító a tanéven át gyűjtött tapasztalásokat és ezeken alapuló javaslatokat közös tanácskozás alá bocsássa. — De hogy ily tanácskozások tanulmányosak egyenek, az értekezletből eredő határozatok mindenkor hirlap utján — a Magyar - izraelita, Bem-Chananja s. a. t. — közzé tétessenek; a tiszt. Izr. magyar egyeslet Pesten pedig, ki úgy is magának iskoláink rendezését, előmenetelét, a nevelés és oktatás jó utrai térítését sz. feladatául tűzte ki, mindenkor az ily értekezletből kisugárzó javaslatokat egy szakértő férfiakból álló bizottmány által teljes ügyességgel megbíráltassa és a legcélszerűebbeket életbe is léptesse. Ez által iskoláinkban valódi egyformaságot nyerendünk.

Reménylem, hogy tanítóink kik sz. hivatásuknak megfelelni akarnak, és becses szakértő hitsorsosaink, e kevésbé álló fáradságukat — az ifjuság, és így az emberiség boldogságára — készséggel fogják szentelni; eredménye legszebb, gyümölcse legzamatosabb leend; és nyilván merem állítani exempla docent.

Neuhaus Abraham
ker. rabbi.

Levelezések.

Veszprém Szept. 9 - én 1861.

F. hó 8 - án a hires hegedműművész Auer Lipót ur további kiképeztetése végett Párisba utazni készülvén, születése helyének tiszteletére egy bucsuzó hangversenyt adott, melyben három műkedvelő u: m. Kerst Frigyes ur zongorára Hochsinger

*) Hazánkban van életbiztosító társulat. Csek kapcsolatban kellene hozni, hogy minden iskola, a hány tanítót tart, annyi egyénre biztosítson is. — Szerk.

Nina kisasszony éneklésben, és Auer N. kisasszony szinte zongora kísérettel működni sziveskedtek. E hangverseny annyival is inkább számos és szép közönséget csúditott össze, minthogy a hangversenyzők Veszprém születetűek és izraeliták. Mi az eredményét illeti, örömmel meg kell jegyezmem, hogy Auer ur ez alkalommal várakozásunknak dicséretesen megfelelt. Játéka biztos és meglepő, hangjai bájosok, szivrehatók és kellemmel teljesek, szóval azt lehet róla feltennünk, hogy rövid idő múlva európai nevezetességgé lesz. Részemről szerencsés jövendőt jósolok neki. Szinte a vele működő fenérintett ügyfelei is a közönség tetszését nagy mértékben nyervén, a számosan egybegyült vendégek a termet teljes meglepéssel elhagyák. Egy leverő ténytet kell azonban emlitenem, t. i. azt, hogy ezen hangversenyen keresztény felebarátink részéről csupán négy ur jelent meg, holott Auer nem rég ezelőtt az itteni, városi hatóság felszólítására egy hazafiu célra hangversenyezni sziveskedett, mely nem jelentéktelen pénzoszveget eredményezett. Valljon a művészet iránti részvéltlentégnék vagy a zsidók iránti ellenszenvennek okozzuk ezt? A feleletet a t. olvasók ítéletére bízom.

Egy szerencsétlen esetet is kell közlenem: Ujévünk első ünnepnapján az ájtatosság alkalmával imaházunkban a karzat egy része leszakadt; de szerencsére senki sem károsítatott. Csak azon egy kellemetlenséggel járt, hogy az istenitiszteletet rög-tönzött imaszobákban kellett tartani, minthogy az iskoláink nagyobb része is dűledékeny. Reményljük, hogy mind a két bajon a község komoly hozzátevése után nem sokára segítve léssen. Az előljároság már is a kellő lépéseket megtette. -

— n.

Eger, Septemb. 4. 1861.

Főtisztelendő szerkesztő ur!

Egyik Február 14 ikéről kelt ugyanitt megjelent levelemben egynéhány szót mondottam, a többi közt Gyöngyös izr. község ellen is; azonban e napokban otllétem alatt legnagyobb örömömmre tapasztaltam, hogy nemesak szóval, de tettel is megcáfolták akkori méltányos véleményeket: ugyanis meglátogatván az izr. főelemi iskolát, melyet Neu-

mann Soma ur vezényel, bámulatra gerjedtem azon nagy, nekem oly kedves változtatáson, hogy t. i. minden tantárgy magyarul adatik elő, és hogy a gyermekek oly szép magyaros kiejtéssel beszélnek szépzengzetű hazai nyelvünket, de ennél még kellemetesebben érintett a község ujjaszervezése alkalmával mindenkorra kimondott határozat, hogy ezentul a község minden könyvei magyarul vezetettnek, s bizottmányi jegyzőül fentnevezett Neumann Soma ur választatott meg. De most helybeli hitsorsosimhoz intézem szavaimat:

Vegyenek példát Gyöngyös lelkes előjárótól, rendezzék el iskoláikat minél előbb, pótolják ki a megürült tanítóikart olyannal, melynek mindegyike ne csak beszélni tudjon magyarul, hanem legyen képes nyelvünkön tanítani is; ne engedjék gyermekeit oly egyének által vezetettnei, kik talán magas hivatásukat fel sem foghatván, gyermekkorukban szerzett csekély ismereteiket mintegy árucikk gyanánt közreboesátják; s kérdem lehetséges e hogy a gyermek sikeresen haladjon ily tanító vezetése mellett? Kérdésemre „nem“ — mel felelek, s helyben ez — fájdalom — tényleg is bebizonyult. —

Eszetekbe jutatom végre, hogy magyarok vagyunk, legyünk tehát jó polgárok, törekedjünk mindenképen hazánk javát és boldogságát előmozdítani; és ha ezt mind megtesszük, merem állítani, hogyha hazánk egén ismét vészthirdtő felbök emelkednek és elfüdnék szemeink elől a szabadság ragyogó esillagát, mitől a magyarok Istene óvjon meg bennünket — legalább megtettünk mindent, mi hatalmunkban volt, és kötelességünk pontos teljesítésében mindég édes vigaszt fogunk találni.

Nyitra y (Orenstein) J a k a b.

Vegyes közlemények.

— Nogradmegyei középponti főszolgabirónak a „Magyarország“ 208 - ik számában olvastuk azon jelentését, miszerint Balassa - Gyarmathon az izraeliták az elsők voltak, kik az adót, annak behajtásakor, minden kényszerítés nélkül befizették. Erre bátorokodunk az illetőket figyelmeztetni, hogy itten Pesten sok katolikus s más keresztényhitű polgárok még az adó behajtás előtt is legislegel-

sők voltak adótartozásuk lerovásában; sőt ismertünk földbirtokosokat is, kik az erőszakot be nem várva, fizették be az adót. —

— Szegény hazánknak, s így minekünk magyarzsidóknak, ismét egy ellensége támadt Bécsben a Kompert és Szántó által szerkesztendő zsidóérdektű „Neue-Zeit“ (Ujidő) című hetilap, mely az „Oesterreichische-Zeitung-gal cimborál, s mely programjában a régi nótát fujja: német civilizáció s hogy ennek központja — Bécs. — Mi erre a bölcs királylyal mondjuk: „Nin esen uj a nap alatt,“ s reményljük, hogy ez Ujidő nem sokára ódon, s mint a rendszer, melyet képviselni akar, csak a történeté lesz.

— A lengyelhoni orthodox zsidók is felvették a modern civilizációnak e nemét: a macskazenét. Mult újévkor s a rákövetkezett szombatnapon t. i. Varsóban, mivel ottan több izraeliták, kik az ünnep s szombatnap szentségét megsértették s boltjukat nyitották, a vallásosabbak által nagyban fényes napnál megmacskazenéztettek oly dühvel, hogy végre rendőrököt s katonaságot kellett requirálni annak megszüntetésére.

— A lapunkban régen közlött azon tény, miszerint Aradon a váltótörvényszék [szervezésekor két mózsesvallásu hazafi, t. i. Wallfisch Pál és Blau Henrik] urak elválasztattak, most szentesítést nyert az által, hogy e minőségben az esküt is letették. Az „Alföld“ hozzá megjegyzi: Nálunk Aradon a zsidóemancipáció tényleg életbe lépett, s mi izraelita lakosainkra, mint magyar polgárokra, joggal büszkék vagyunk.

— Habár a lajtántuli hitfelekezetünk ügyében történő engedélyekbe nem bizunk addig, míg a concordatum megszüntetése vagy legalább revisiója meg nem történik, mégis mint a zsidóemancipáció történetében egyik adatát lajstromozzuk be a „Presse“-nek azon közlését, miszerint a vallásfelekezeti ügyek rendezésének kidolgozásával a reichsrath által megbízott küldöttség javaslatát bevégezte, melynek főpontjai ezek: Minden egyház s hitfelekezet egyenlő a törvény védelme s jogában. Előjogosított vallásfelekezet az államban nem létezik. Minden hitfelekezet teljes autonomiával bír. A házasság polgári kötés, s minden az azt illető ügyek világi törvények elé tartoznak s világi törvényszékek által intéztek el. A különböző hit nem akadályozhatja a házasságot, sat.

Szerkesztői posta.

- R. F. urnak Torvoiban. Csak az utolsó reklamációt vettük. Kérünk engedelmet az eltévedésért. A hibá azonnal javítottuk.
- P. urnak Somogyban. Hozzuk.
- S. A. urnak T. Bicskén. Helyszüke miatt becses sorait későbbre kellett hagynunk.
- D. T-ky urnak. Nagyon kérjük az ígértet.
- A tisztelt szegedi előjáróságot nagyon felkérjük, sziveskedjék mielőbb járandóságunkat hozzánk juttatni.

Meddig a sz. ünnepek tartatnak, a lap mindig hétfőn jelenend meg.